

Projekt

UCHWAŁA NR

RADY MIEJSKIEJ W OLECKU

z dnia 2022 r.

**w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania
Narkomanii dla Gminy Olecko na lata 2022-2025**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559 i 583) i art. 4^[1] ust. 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2021 r. poz. 1119 i 2469 oraz z 2022 r. poz. 24 i 218) uchwała się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Olecko na lata 2022-2025, który stanowi załącznik do uchwały.

§ 2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej

Alicja Stefanowska

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Olecko na lata 2022-2025

Rozdział 1. Wprowadzenie

1. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi określa zadania jednostek samorządu terytorialnego w zakresie prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracją społeczną osób uzależnionych od alkoholu. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego przez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej i klubów integracji społecznej.

2. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii określa zadania jednostek samorządu terytorialnego. W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;
- 5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Gminy Olecko na lata 2022-2025, zwany dalej programem:

- 1) jest zgodny z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz ustawą o przeciwdziałaniu narkomanii;
- 2) określa lokalne propozycje działań Gminy Olecko w zakresie realizacji zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu, używania narkotyków oraz związanych z uzależnieniami behawioralnymi i zjawiskiem przemocy;
- 3) stanowi część Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta i Gminy Olecko na lata 2016-2025 przyjętej uchwałą nr ORN.0007.25.2016 Rady Miejskiej w Olecku z dnia 29 kwietnia 2016 r.;
- 4) jest zgodny z założeniami Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025;
- 5) jest poparty diagnozą lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Olecko sporządzoną w 2020 roku oraz diagnozą uzależnień behawioralnych sporządzoną w 2022 roku;
- 6) został opracowany w oparciu o doświadczenia zebrane podczas realizacji gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz gminnych programów przeciwdziałania narkomanii w latach ubiegłych;
- 7) jest kontynuacją ustawowych zadań realizowanych w Gminie Olecko w roku 2021 i w latach poprzednich.

4. Za realizację programu odpowiedzialny jest pełnomocnik do spraw przeciwdziałania uzależnieniom.

Rozdział 2. Diagnoza lokalnych zagrożeń społecznych dla Gminy Olecko

Gmina Olecko jest gminą miejsko-wiejską położoną w powiecie oleckim, w województwie warmińsko-mazurskim. Gmina liczy 21.003 mieszkańców¹⁾. Liczba dzieci i młodzieży do 18 roku życia wynosi 4.043, co stanowi 19,25% ogółu mieszkańców gminy.

Dla potrzeb opracowania programu, firma Nowe Horyzonty z Wrocławia przeprowadziła w 2020 roku na terenie Gminy Olecko badania oraz opracowała diagnozę lokalnych zagrożeń społecznych, która jest podstawą opracowania celów oraz zadań Programu. Badania ankietowe przeprowadzono wśród uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych, 20 sprzedawców napojów alkoholowych oraz 100 dorosłych mieszkańców gminy. Przedmiotem badań były podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniem od hazardu, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym, cyberprzemocą, a także postawami społecznymi wobec tychże zjawisk.

Wyniki diagnozy przeprowadzonej w Gminie Olecko zostały porównane z wynikami ogólnopolskiego badania pn. Europejski Program Badań nad Używaniem Alkoholu i Środków Odurzających przez Młodzież Szkolną, w skrócie ESPAD (European School Survey Project on Alcohol and Drugs), zrealizowanego w 2019 roku. ESPAD to wieloletni europejski program badań ankietowych w szkołach. Badania prowadzone są co cztery lata według tych samych wystandaryzowanych technik. W Polsce przeprowadzane są na próbach losowych uczniów w grupie wiekowej 15-18 lat. Mają one na celu przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych.

W oparciu o przeprowadzone badania sporządzono analizę SWOT, która przedstawia mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Tabela 1. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - mieszkańcy Gminy Olecko odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o niskim poziomie ryzyka; - łącznie 95% respondentów uważa, że prowadzenie pojazdu nawet po niewielkiej ilości alkoholu nie jest bezpieczne; - 88% badanych twierdzi, że alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych; - 99% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że spożycie nawet niewielkich ilości alkoholu jest niebezpieczne dla kobiet będących w ciąży; - 65% badanych uważa, że dostęp do alkoholu powinien zostać ograniczony; - 62% respondentów uważa, że e-papierosy są tak samo szkodliwe, jak klasyczne papierosy; - 99% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze; - łącznie 85% nie zgadza się ze stwierdzeniem, że osoby małoletnie mają łatwy dostęp do alkoholu; - łącznie 100% sprzedawców nie uważa, aby spożywanie alkoholu pomagało w trudnych sytuacjach życiowych; - łącznie 100% sprzedawców nie zgadza się ze stwierdzeniem, że kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu; - łącznie 95% sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Olecko uważa, że alkohol nie powinien być dostępny dla osób poniżej 18. roku życia; - spożywanie alkoholu w obrębie punktu sprzedaży wydaje się być bardzo rzadkim zjawiskiem; - 90% przebadanych sprzedawców przyznaje, że w ciągu ostatnich 3 miesięcy nie doszło do nieprzyjemnych zająć związanych ze spożywaniem alkoholu w obrębie sklepu; - zdecydowana większość zarówno uczniów klas młodszych 	<ul style="list-style-type: none"> - 94% badanych nie wie, gdzie szukać pomocy w sytuacji uzależnienia od alkoholu; - 33% respondentów uważa, że osoby pijące alkohol stanowią zagrożenie w ich środowisku lokalnym; - 22% badanych znajduje się obecnie w nałogu nikotynowym – spożywa regularnie papierosy lub e-papierosy; - 50% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa; - 46% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem; - 50% respondentów zgodziło się ze stwierdzeniem, że dziecko powinno bać się swoich rodziców; - łącznie 44% mieszkańców Gminy Olecko jest skłonnych myśleć schematycznie o przemocy w rodzinie; - 78% respondentów nie ma pojęcia, gdzie szukać pomocy w sytuacji doświadczania przemocy w rodzinie; - 99% respondentów nie wie, gdzie mogą zgłosić się osoby uzależnione od hazardu; - łącznie 50% badanych sprzedawców napojów alkoholowych wskazało, że alkohol zawarty w piwie oraz winie jest mniej groźny jak ten zawarty w wódce; - 40% badanych twierdzi, że osoby spożywające alkohol w ich środowisku lokalnym zagrażają bezpieczeństwu; - 15% badanych sprzedawców alkoholu przyznaje, że próby zakupu alkoholu przez osobę nieletnią zdarzają się codziennie lub kilka razy w tygodniu; - tylko 40% badanych sprzedawców w przypadku wątpliwości do wieku osoby kupującej alkohol przyznaje, że zawsze sprawdza dokumenty potwierdzające wiek.

¹⁾ Dane z ewidencji ludności Urzędu Miejskiego w Olecku - stan na dzień 31 grudnia 2021 r.

<p>(99%), jak i starszych (88%) szkół podstawowych oraz uczniów gimnazjum (91%) nie wie, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze.</p>	
<p>SZANSE</p>	<p>ZAGROŻENIA</p>
<p>- większość mieszkańców Gminy Olecko pije alkohol okazjonalnie;</p> <p>- mieszkańcy deklarują niewielkie ilości spożywanego alkoholu przy jednorazowym spożyciu;</p> <p>- łącznie 65% badanych mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że „dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany”;</p> <p>- 70% badanych obecnie nie pali, a 50% wskazało, że zrobiło to po uzyskaniu pełnoletności;</p> <p>- 91% badanych nie zna nikogo, kto spożywałby narkotyki lub dopalacze;</p> <p>- 91% badanych nie ma w swoim otoczeniu osób, które padły ofiarą przestępstwa internetowego;</p> <p>- 75% uczniów klas 4-6 oraz 56% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej, a także 56% gimnazjalistów deklaruje, że nie są ofiarami przemocy szkolnej;</p> <p>- 84% najmłodszych uczniów przyznaje, że chętnie uczęszcza do szkoły;</p> <p>- odpowiedzi uczniów pozwalają sądzić, że generalnie bardzo dobrze czują się w swojej klasie;</p> <p>- zdecydowana większość uczniów chciałaby lub raczej chciałaby podzielić się swoimi wątpliwościami z rodzicami;</p> <p>- uczniowie Gminy Olecko deklarują w większości bardzo dobre lub raczej dobre relacje z opiekunami (SP 1-3 -98%; SP 4-6 – 96%; SP 7-8 – 89%; PONADSP – 96%);</p> <p>- na tle badań ogólnopolskich uczniowie szkół podstawowych i gimnazjaliści wypadają korzystniej – inicjację alkoholową ma za sobą: 7% badanych uczniów klas młodszych SP, 23% uczniów klas starszych SP oraz 66% uczniów szkół ponadgimnazjalnych;</p> <p>- zdecydowana większość uczniów szkół podstawowych nie miała kontaktu z narkotykami i dopalaczami (SP 4-6 - 99% i SP 7-8 - 98%);</p> <p>- większość uczniów czuje się w szkole zdecydowanie lub raczej bezpiecznie (łącznie: SP 4-6 - 90%, SP 7-8 - 82%, PONADSP - 89%);</p> <p>- większość uczniów (SP 4-6– 78%; SP 7-8 – 68%; PONADSP – 69%) nie korzystało nigdy z formy „rozrywki” jaką jest gra na automatach.</p>	<p>- 33% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające lub raczej zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym;</p> <p>- 28% badanych uważa, że osoby nieletnie mają łatwość w zakupie alkoholu w lokalnych sklepach;</p> <p>- łącznie 66% mieszkańców uważa, że zjawisko uzależnienia od Internetu/komputerów jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym;</p> <p>- 50% mieszkańców zgadza się ze stwierdzeniem, że aby prawidłowo wychować dziecko, należy od czasu do czasu dawać klapsa;</p> <p>- 46% badanych zdecydowanie lub raczej nie zgadza się, aby kary fizyczne były zakazane prawem;</p> <p>- 50% respondentów zgodziło się ze stwierdzeniem, że dziecko powinno bać się swoich rodziców;</p> <p>- 19% procent mieszkańców uważa, że uzależnienie od hazardu jest dość lub bardzo powszechne;</p> <p>- łącznie 40% respondentów zgadza się z tym, że osoby, które piją alkohol zagrażają bezpieczeństwu w ich lokalnym środowisku;</p> <p>- wraz z wiekiem wzrasta odsetek uczniów, którzy wagarują – 25% najstarszych uczniów przyznaje, że często opuszcza lekcje;</p> <p>- wraz z wiekiem spada zaufanie do nauczycieli i pedagogów – 48% starszych uczniów SP i 63% ich starszych kolegów nie powiedziałyby o swojej trudności opiekunom w szkole;</p> <p>- inicjację nikotynową ma za sobą 4% uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej, 21% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej oraz 48% uczniów szkół ponadgimnazjalnych;</p> <p>- 9% uczniów PONADSP miało kontakt z substancjami psychoaktywnymi, tj. narkotykami i dopalaczami;</p> <p>- uczniowie prezentują braki w świadomości na temat szkodliwości substancji psychoaktywnych;</p> <p>- 28% najmłodszych uczniów przyznaje, że na terenie szkoły są uczniowie, których się obawiają. Takiego samego zdania jest kolejno 14% (SP 4-6) i 17% (SP 7-8) i 8% najstarszej młodzieży;</p> <p>- uczniowie przyznają, że doświadczają w szkole przemocy w różnorodnych formach (fizycznej bądź psychicznej) – jedynie 62% najmłodszych; 41% uczniów klas 7-8 oraz 73% najstarszych badanych nigdy nie doświadczyło przemocy;</p> <p>- 21% uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej, 34% uczniów klas 7-8 szkoły podstawowej i 34% gimnazjalistów doświadczyło w przestrzeni internetowej zjawiska hatingu, nazywanego potocznie przez uczniów „hejtowaniem”;</p> <p>- uczniowie również doświadczyli włamań na konto, np. na portalu społecznościowym (SP 4-6 – 13%; SP 7-8 – 27%; PONADSP – 24%) oraz otrzymywali wiadomości z przezwiskami lub obelgami (SP 4-6 - 16%, SP 7-8 - 38%, PONADSP - 43%).</p>

Podsumowując przeprowadzone badania można wyróżnić zasadnicze problemy, jakie pojawiły się w wypowiedziach mieszkańców.

1. Podstawowe problemy środowiskowe w opinii mieszkańców Gminy Olecko:

- 1) za najważniejsze problemy w środowisku lokalnym mieszkańcy uznali zanieczyszczenie krajobrazu, bezrobocie oraz zanieczyszczenie wody. Z pewnością w tych sferach są największe oczekiwania wobec władz związane z podjęciem działań umożliwiających zmniejszenie poziomu bezrobocia i zanieczyszczenia wody i krajobrazu;
- 2) bezrobocie przyczynia się do występowania wielu negatywnych zjawisk. Jednym ze skutków jest poczucie bezradności, które prowadzi do przemocy oraz przyczynia się do powstawania patologii społecznych. 14% badanych mieszkańców Gminy Olecko deklaruje, iż ma podejrzenia, że w ich otoczeniu znajdują się osoby doświadczające przemocy w rodzinie;
- 3) zaledwie 22% badanych mieszkańców posiada wiedzę na temat działań prowadzonych przez władze lokalne, których celem jest wspieranie osób doświadczających przemocy. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie;
- 4) problem nadużywania alkoholu jest wymieniany jako jeden z ważnych problemów społecznych przez mieszkańców. Zaledwie 6% posiada wiedzę o prowadzonych lokalnie działaniach mających na celu przeciwdziałanie i zapobieganie uzależnieniu. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w tym zakresie;
- 5) umiarkowanym problemem wśród badanych mieszkańców gminy jest problem narkotyków. 91% badanych nie zna nikogo, kto przyjmuje substancje odurzające;
- 6) szeroka oferta różnego rodzaju form gier hazardowych oraz ich dostępność sprawiają, że problem staje się coraz bardziej rozpowszechniony. 29% przebadanych mieszkańców zjawisko uzależnienia od hazardu ocenia jako bardzo i dość powszechne.

2. Zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży:

- 1) wraz z wiekiem badanych uczniów wzrasta odsetek młodych uczniów eksperymentujących z alkoholem, papierosami oraz substancjami psychoaktywnymi. Najbardziej rozpowszechnione wśród badanych uczniów jest spożywanie napojów alkoholowych oraz palenie papierosów. W grupie badanych uczniów szkół podstawowych problem eksperymentowania z używkami oraz substancjami psychoaktywnymi jest niewielki;
- 2) niepokojąca jest mnogość odpowiedzi wśród uczniów klas SP 4-6, SP 7-8 oraz szkół ponadpodstawowych potwierdzająca styczność z cyberprzemocą. Otrzymywanie złośliwych komentarzy, otrzymywanie wiadomości z przezwiskami, groźbami, włamania na konto, np. na portalu społecznościowym – to niektóre z przejawów cyberprzemocy, z którą spotyka się część młodzieży;
- 3) spożywanie napojów alkoholowych przez młode osoby jest stosunkowo poważnym problemem. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol. Przyznało się do tego 7% badanych uczniów klas 4-6, 23% uczniów klas 7-8 oraz 66% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych;
- 4) badania wykazały, że spora część badanych młodych mieszkańców Gminy Olecko ma kontakt z tytoniem i narkotykami. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się 4% badanych uczniów klas 4-6 szkół podstawowych, 21% badanych uczniów klas 7-8 oraz 48% badanych uczniów szkół ponadgimnazjalnych. 1% uczniów klas 4-6 szkoły podstawowej oraz 2% uczniów klas 7-8 miało doświadczenia z narkotykami. Odsetek badanych uczniów szkół ponadpodstawowych sięgających po narkotyki wyniósł 9%;
- 5) jednocześnie niepokojący jest względnie łatwy dostęp dzieci i młodzieży do substancji psychoaktywnych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych;
- 6) najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii bezpieczeństwa, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów;
- 7) dopalacze cieszą się niewielką popularnością wśród badanych uczniów. Narkotykiem, po który uczniowie sięgają najczęściej, jest marihuana;
- 8) badani uczniowie we wszystkich grupach wiekowych deklarują, że zdarza im się grać na pieniądze w Internecie. Taką odpowiedź podało 7% uczniów klas SP 4-6, 13% uczniów klas SP 7-8 oraz 18% uczniów klas ponadpodstawowych. Jest to niepokojąca informacja.

3. Pozytywne tendencje w dynamice problemów społecznych:

- 1) młodzi mieszkańcy Gminy Olecko w porównaniu z ich rówieśnikami na terenie Polski zdecydowanie rzadziej sięgają po napoje alkoholowe. 30% z nich nigdy nie sięgnęło po alkohol, 36% nie spożyło napoju alkoholowego w przeciągu ostatniego roku, a 51% w ciągu ostatniego miesiąca. W skali całej Polski jest to trend pozytywny;
- 2) ankietowani uczniowie Gminy Olecko podobnie jak ich koledzy na terenie Polski (14% wśród młodszych i 7% wśród starszych) przewidują zdrowotne konsekwencje spożywania alkoholu (13%);
- 3) rozpowszechnianie picia alkoholu oraz zażywania dopalaczy wśród badanych młodych mieszkańców gminy jest na niższym poziomie w porównaniu do wyników badań ogólnopolskich. Uczniowie w Gminie Olecko znacznie rzadziej niż ich rówieśnicy, którzy wzięli udział w badaniu ogólnopolskim, sięgają po papierosy i e-papierosy;

4) zdecydowana większość młodych ludzi oceniła swoje relacje z rodzicami jako pozytywne, co wskazuje na korzystną atmosferę wychowawczą i przyjazne środowisko domowe panujące w rodzinach.

4. Wnioski dotyczące badań punktów sprzedaży alkoholu:

- 1) osoby spożywające alkohol są uznawane za umiarkowane zagrożenie (40% ankietowanych sprzedawców wyraża taki pogląd) a na terenie punktów sprzedaży rzadko zdarzają się nieprzyjemne zajścia związane z pićciem napojów alkoholowych. W ciągu trzech ostatnich miesięcy doszło do takiego wydarzenia u 10% spośród ankietowanych sprzedawców;
- 2) ankieta wykazała, że dużo osób niepełnoletnich podejmuje próby zakupu napojów alkoholowych bądź papierosów. Jedna czwarta badanych deklaruje, że zdarza się to kilka razy w tygodniu. Taka sama ilość wskazuje na to, że zdarza się to kilka razy w miesiącu;
- 3) badanie wskazuje, że w punktach sprzedaży większość badanych sprzedawców nie sprzedaje zakazanych substancji osobom niepełnoletnim i dobrze radzi sobie w sytuacji odmowy ich sprzedaży. 95% badanych sprzedawców nigdy nie sprzedało alkoholu osobie, o której wiedziało, że jest nieletnia. Natomiast 40% badanych zawsze pyta o dowód potwierdzający pełnoletniość klienta. Pozostałe 60% robi to często.

Rozdział 3.

Diagnoza uzależnień behawioralnych dla Gminy Olecko

Dla potrzeb opracowania Programu, firma Nowe Horyzonty z Wrocławia przeprowadziła w 2022 roku w Gminie Olecko badania oraz opracowała diagnozę uzależnień behawioralnych, która jest podstawą opracowania zadań w celu 3 programu. Badania ankietowe przeprowadzono wśród uczniów szkół podstawowych od klasy 6 wzwyż i ponadpodstawowych oraz dorosłych mieszkańców gminy. Przedmiotem badań były podstawowe problemy społeczne związane z uzależnieniami behawioralnymi.

W oparciu o przeprowadzone badania sporządzono analizę SWOT, która przedstawia mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia.

Tabela 2. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - 73% dorosłych mieszkańców Gminy Olecko uważa, że wiedzą czym są uzależnienia behawioralne, - niska popularność gier hazardowych wśród dorosłych mieszkańców gminy, - 95% ankietowanych mieszkańców Gminy Olecko jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić, - wśród ankietowanych mieszkańców Gminy Olecko 82% nie zauważa u siebie symptomów typowych dla FOMO (w języku angielskim rozwinięciem skrótu FOMO jest wyrażenie <i>fear of missing out</i>. Określa ono sytuację, w której osoba odczuwa przeraźliwy strach przed tym, że ominię ją jakaś ważna informacja i z tego powodu odczuwa potrzebę stałego monitorowania wydarzeń przy użyciu smartfonu czy komputera), - 72% badanych deklaruje, że nie zauważa u siebie symptomów charakterystycznych dla uzależnienia od korzystania z portali społecznościowych, - tylko 7% dorosłych potwierdza, że bardzo często i często dochodzi do sytuacji, w której przerywają spotkania celem odebrania/nawiązania połączenia lub wiadomości, - 71% mieszkańców gminy potwierdza, że rzadko i bardzo rzadko dochodzi do sytuacji, kiedy ktoś im zwraca uwagę, że za dużo czasu spędzają w sieci, - 85% dorosłych jest zdania, iż od pracy można się uzależnić, - 45% badanych uczniów z pozytywnym skutkiem ograniczyło czas poświęcany na korzystanie z Internetu, - 50% badanych uczniów nie odczuwa stanu przemęczenia organizmu, - uczniowie z Gminy Olecko w sporej większości (72%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze, 	<ul style="list-style-type: none"> - 35% badanych mieszkańców Gminy Olecko deklaruje czas przeznaczony na korzystanie z telefonu w przedziale od 2 do 6 godzin dziennie, - 24% przyznało, że ich dziecko spędza „w Internecie” za dużo czasu, - 28% uczniów Gminy Olecko określa, że często i bardzo często rozmyśla nad tym co dzieje się w sieci (na forach, komunikatorach, stronach czy w grach), - 26% uczniów deklaruje korzystanie ze smartfonu powyżej 6 godzin dziennie, a 50% poświęca na to od 4 do 6 godzin, - łącznie 21% badanych uczniów szkół odczuwa często i bardzo często przymus korzystania z telefonu oraz ciągłą gotowość na odpisywanie na wiadomości, - 11% uczniów deklaruje, że zdarza się im ukrywać przed rodzicami czynności związane z używaniem telefonu, - 60 % uczniów deklaruje, że rzadko i bardzo rzadko odbywa rozmowy z rodzicami na temat uzależnień, - 41 % uczniów deklaruje, że w ich szkole rzadko i bardzo rzadko poruszane były przez nauczycieli tematy dotyczące uzależnień behawioralnych.

<p>- 90% badanych nigdy nie brało udziału w konkursach polegających na wysyłaniu płatnych smsów organizowanych przez telewizję, gazety czy operatorów telefonicznych.</p>	
<p>SZANSE</p> <ul style="list-style-type: none"> - dorośli mieszkańcy Gminy Olecko przyjmują konstruktywne postawy względem gier hazardowych: 46% uważa za nieprawdę określenia: „na takich grach można dużo zarobić”; 57% nie zgadza się z twierdzeniem: „nawet jeżeli się chwilowo przegrywa, to potem można się odegrać”; 57% ankietowanych również uważa za nieprawdziwe zdanie „czasem trzeba od kogoś pożyczyć pieniądze, aby zainwestować w grę”; - 54% mieszkańców korzysta ze smartfonu 2 godziny dziennie, co można uznać za rozsądny czas poświęcony na korzystanie z telefonu, - 69% dorosłych deklaruje, że nie odczuwa nerwowości, rozdrażnienia czy niecierpliwości w sytuacji, kiedy nie można w danym momencie nawiązać połączenia z siecią lub nie ma przy sobie telefonu, - 64% dorosłych mieszkańców rzadko i bardzo rzadko odczuwa potrzebę ciągłego sprawdzania urządzenia i uruchamiania telefonu (np. częste sięganie po telefon, sprawdzanie, trzymanie w dłoni bądź blisko siebie), - 73% mieszkańców rzadko i bardzo rzadko odczuwa potrzebę przeznaczania coraz dłuższego czasu na czynności związane z korzystaniem z Internetu, - 34% uczniów nie gra w ogóle w gry komputerowe, - 62% uczniów bardzo rzadko i rzadko deklaruje odczuwanie potrzeby coraz dłuższego czasu przeznaczonego na czynności związane z korzystaniem z Internetu, - 81% ankietowanych uczniów Gminy Olecko jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić. 	<p>ZAGROŻENIA</p> <ul style="list-style-type: none"> - 25% dorosłych mieszkańców deklaruje, że grywa w gry hazardowe na pieniądze, - Wśród ankietowanych mieszkańców Gminy Olecko 18% przyznaje, że zauważa u siebie symptomy typowe dla FOMO, - 16% dorosłych przyznało, że odczuwa dyskomfort i niepokój, kiedy nie może zalogować się do swoich mediów społecznościowych, - 46% dorosłych mieszkańców odczuwa bardzo często i często stan przemęczenia organizmu, - 17% dorosłych mieszkańców odczuwa czasami stany niepokoju i lęku natomiast 21% często i bardzo często, - 14% dorosłych respondentów przyznało, że zdarzają się im niekontrolowane zakupy, - 26% uczniów szkół Gminy Olecko najczęściej spędza przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie, - 26% uczniów deklaruje korzystanie ze smartfonu powyżej 6 godzin dziennie, - 16% uczniów deklaruje, że w ostatnim czasie ograniczyła się ich aktywność społeczna, zainteresowania i pasje, - 20% uczniów odczuwa czasami stany niepokoju i lęku natomiast 14% często i bardzo często, - 27% młodych ludzi deklaruje, że często i bardzo często korzysta z telefonu/Internetu pomimo negatywnych skutków jego nadmiernego użytkowania takich jak: zaniedbywanie obowiązków szkolnych, niewyspanie, pogarszające się relacje z innymi, - 31% uczniów deklaruje, że przynajmniej raz grało na automatach w salonach gier, - niepokojące są deklaracje 8% uczniów wskazujące na granie w gry na pieniądze związane z odreagowaniem emocji.

Źródło: *Diagnoza uzależnień behawioralnych Gmina Olecko.*

1. Podsumowując wyniki otrzymane w badaniu dorosłych mieszkańców można wyciągnąć następujące wnioski:

- 1) za pozytywny wskaźnik można uznać deklaracje dorosłych mieszkańców gminy, mówiące, że posiadają oni wiedzę na temat czym są uzależnienia behawioralne. Udzielone odpowiedzi wskazują, iż 73% respondentów uważa, że posiada taką wiedzę, natomiast 27% wskazało przeciwnie;
- 2) za najistotniejsze problemy społeczne, w kontekście uzależnień behawioralnych, mieszkańcy Gminy Olecko uznali: uzależnienie od komputera i Internetu (85%), pracoholizm (55%) oraz zaburzenia odżywiania (50%);
- 3) deklaracje respondentów wskazują, że wśród dorosłych mieszkańców Gminy Olecko 75% nigdy nie grało w gry hazardowe na pieniądze, a 25% przyznało, iż uczestniczyli w takiej formie hazardu. Największą popularnością cieszą się gry Totalizatora Sportowego (76%) oraz zdrapki (53%);
- 4) wśród przyczyn podejmowania się gry na pieniądze dominują motywy finansowe oraz rozrywkowe. 41% ankietowanych przyznaje, że grywa w owe gry, ponieważ chce zasilić domowy budżet oraz mieć więcej pieniędzy na codzienne wydatki. 29% gra, gdyż potrzebuje pieniędzy na jakiś „ekstra” wydatek, kolejne 18% zaznaczyło, że ma przecucie, iż czeka na nich duża wygrana, 32% zaznaczyło, że jest to dla nich rozrywka, sposób na nudę, a 15% gra dlatego, że lubi towarzyszące temu emocje;

- 5) 81% ankietowanych mieszkańców Gminy Olecko jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić. Przeciwnego zdania jest 14% respondentów;
- 6) spora część mieszkańców Gminy Olecko przyjmuje konstruktywne postawy względem gier hazardowych. 46% uważa za nieprawdę określenie „na takich grach można dużo zarobić”. 57% nie zgadza się z twierdzeniem: „nawet jeżeli się chwilowo przegrywa to potem można się odegrać”. 57% ankietowanych również uważa za nieprawdziwe zdanie „czasem trzeba od kogoś pożyczyć pieniądze, aby zainwestować w grę”;
- 7) z odpowiedzi uzyskanych od ankietowanych mieszkańców Gminy Olecko wynika, iż 54% z nich korzysta ze smartfonu 2 godziny dziennie. Niepokojące są wskazania łącznie 35% badanych, którzy deklarują czas przeznaczony na korzystanie z telefonu od 2 do 6 godzin dziennie;
- 8) wśród ankietowanych mieszkańców Gminy Olecko 18% przyznaje, że zauważa u siebie symptomy typowe dla FOMO;
- 9) 72% badanych deklaruje, że nie zauważa u siebie symptomów charakterystycznych dla uzależnienia od korzystania z portali społecznościowych. Warto zauważyć, iż 16% przyznało, że odczuwa dyskomfort i niepokój, kiedy nie może zalogować się do swoich mediów społecznościowych;
- 10) 10% respondentów deklaruje, że w ostatnim czasie ograniczyła się ich aktywność społeczna, zainteresowania i pasje, natomiast 66% uważa przeciwnie. Dla 24% badanych jest to trudne do określenia;
- 11) 24% ankietowanych przyznało, że ich dziecko spędza „w Internecie” za dużo czasu;
- 12) problem zakupoholizmu nie jest powszechny w lokalnej społeczności. 14% respondentów przyznało, że zdarzają się im niekontrolowane zakupy. Z kolei 86% wyraziło zdanie przeciwne wskazując, że ten problem ich nie dotyczy;
- 13) 85% mieszkańców gminy jest zdania, iż od pracy można się uzależnić, a 13% uważa przeciwnie. 2% nie ma zdania na ten temat.

2. Z kolei na podstawie wyników badań przeprowadzonych wśród uczniów wnioski są następujące:

- 1) niepokojący wydaje się być fakt, że aż 26% uczniów szkół Gminy Olecko spędza przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie. Kolejne 27% deklaruje czas pomiędzy 2 a 6 godzin dziennie. 14% deklaruje, że nie korzysta z komputera;
- 2) w przypadku korzystania ze smartfonu uczniowie deklarują najczęściej czas do 4 godzin dziennie (28%). Na uwagę zasługują deklaracje uczniów mówiące o korzystaniu ze smartfonu powyżej 6 godzin dziennie (25%);
- 3) według deklaracji uczniowie najczęściej korzystają z komputera i Internetu w domu (94%). A jako powody korzystania z komputera i Internetu uczniowie wskazywali kolejno na: naukę i słuchanie muzyki (po 68%), kontakt ze znajomymi (67%), oglądanie filmów (65%), graniu w gry online (46%) oraz zakupy online (41%);
- 4) 45% uczniów Gminy Olecko z pozytywnym skutkiem ograniczyło czas poświęcany na korzystanie z Internetu;
- 5) uczniowie z Gminy Olecko w sporej większości (72%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze. Jednakże 28% miało do czynienia z taką formą hazardu;
- 6) jeżeli chodzi o rodzaj gier na pieniądze, uczniowie najczęściej grają kolejno w: zdrażki (32%), zakłady bukmacherskie poza Internetem (24%), automaty do gier (20%), gry i zakłady w Internecie (20%), gry Totalizatora Sportowego (16%);
- 7) wśród przyczyn podejmowania się gry na pieniądze, na jakie wskazują badani uczniowie dominują motywów finansowe oraz rozrywkowe. Dla 52% uczniów szkół Gminy Olecko te gry są sposobem na nudę, a 40% lubi towarzyszące grze emocje. Pojawiły się również wskazania mówiące, że: uczniowie grają, gdyż mają przeczucie, iż czeka ich duża wygrana (32%) oraz chęć posiadania większej ilości pieniędzy na codzienne wydatki (20%). Niepokojące są deklaracje 8% uczniów wskazujące na graniu związane z odreagowaniem emocji;
- 8) 31% uczniów deklaruje, że przynajmniej raz grało na automatach w salonach gier. Natomiast 69% wskazuje, że nie miało nigdy do czynienia z taką formą hazardu;
- 9) w konkursach polegających na wysyłaniu płatnych smsów organizowanych przez telewizję, gazety czy operatorów telefonicznych, deklaracje wskazują, że wśród młodzieży Gminy Olecko nie są one popularne – 90% nigdy nie brało w nich udziału;
- 10) 81% ankietowanych uczniów Gminy Olecko jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić;
- 11) uczniowie z Gminy Olecko zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali: uzależnienie od smartfonu i mediów społecznościowych (62%) oraz uzależnienie od Internetu (60%);
- 12) uczniowie deklarują, że w ich szkołach tematyka uzależnień poruszanych w tym opracowaniu (rozmowy z nauczycielami, pedagogiem czy psychologiem) odbywa się: rzadko i bardzo rzadko (41%), czasami (35%) oraz często i bardzo często (24%);
- 13) uczniowie deklarują rozmowy z rodzicami na temat uzależnień z częstotliwością: rzadko i bardzo rzadko (60%), czasami (29%) oraz często i bardzo często (11%).

Rozdział 4. Adresaci programu

Oferta programu jest skierowana do wszystkich mieszkańców Gminy Olecko, a w szczególności do:

- 1) osób uzależnionych, bądź zagrożonych uzależnieniami oraz ich rodzin;

- 2) osób dotkniętych przemocą w rodzinie;
- 3) dzieci i młodzieży oleckich przedszkoli i szkół;
- 4) placówek i instytucji zainteresowanych czynnym zaangażowaniem się w pracę nad rozwiązywaniem bieżących problemów alkoholowych i innych uzależnień.

Rozdział 5.

Zasoby lokalne umożliwiające prowadzenie działalności profilaktycznej i terapeutycznej

Na terenie Gminy Olecko pomocą osobom uzależnionym, członkom ich rodzin oraz osobom doświadczającym przemocy w rodzinie zajmują się:

- 1) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 2) placówki oświatowe;
- 3) Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia;
- 4) Centrum Profilaktyki i Terapii Uzależnień i Współuzależnienia dla Dzieci i Młodzieży „Pozytywka”;
- 5) Punkt Konsultacyjno-Informacyjny dla Ofiar Przemocy w Rodzinie;
- 6) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej;
- 7) Komenda Powiatowa Policji;
- 8) Sąd Rejonowy i Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej;
- 9) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie;
- 10) Kościół katolicki i inne związki wyznaniowe.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, zwana dalej komisją, działa na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Komisję powołuje burmistrz oraz ustala jej regulamin pracy.

Do zadań komisji należy m.in.:

- 1) inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, w szczególności wśród dzieci i młodzieży;
- 2) współpraca przy konstruowaniu programu profilaktyki i rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 3) opiniowanie corocznych projektów gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych;
- 4) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych;
- 5) prowadzenie kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, głównie pod kątem przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz przestrzegania ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi;
- 6) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego;
- 7) współpraca z innymi instytucjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem przemocy uzależnień i przemocy w rodzinie.

Członkowie komisji realizują zadania w następujących zespołach:

- 1) ds. przeprowadzania kontroli placówek handlowych i gastronomicznych;
- 2) ds. przeprowadzania kontroli zajęć edukacyjno-profilaktycznych oraz sportowych dla dzieci i młodzieży;
- 3) ds. przeprowadzania rozmów motywujących do podjęcia leczenia odwykowego osób nadużywających napojów alkoholowych.

Tabela 3. Zadania realizowane przez komisję w latach 2019-2021

Wyszczególnienie	2019 r.	2020 r.	2021 r.
posiedzenia komisji	10	12	11
posiedzenia zespołu ds. rozmów motywujących	10	9	13
kontrole punktów sprzedaży	15	0	0
postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży alkoholu	22	27	18

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych komisji.

Do komisji w 2021 roku wpłynęło 40 wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego. Osoby podejrzane o nadużywanie alkoholu oraz świadkowie tych zdarzeń byli zapraszani na posiedzenia zespołu ds. rozmów motywujących, podczas których, w uzasadnionych przypadkach, motywowano je do podjęcia terapii dla osób uzależnionych lub osób współuzależnionych, zalecając wizytę w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu, Narkotyków i Współuzależnienia przy ul. Nocznickiego 15 w Olecku. Część osób skierowanych do Poradni dobrowolnie podejmuje terapię, a jej kontynuacja jest monitorowana przez komisję. Złożono 22 wnioski do Sądu Rejonowego w Olecku o zobowiązanie do leczenia odwykowego.

Z uwagi na pandemię w 2021 roku, podobnie jak w 2020 roku, nie przeprowadzono kontroli placówek. Zorganizowano szkolenie dla sprzedawców napojów alkoholowych pn. „Odpowiedzialni sprzedawcy Olecko '21”. Przeprowadzono badanie terenowe "Tajemniczy klient" w placówkach zajmujących się sprzedażą alkoholu połączone ze szkoleniem sprzedawców. Działaniem zostali objęci wszyscy przedsiębiorcy posiadający zezwolenia (71 punktów) na terenie Gminy Olecko.

Rozdział 6. Cele i zadania programu

1. Cel główny

Głównym celem programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych na terenie Gminy Olecko, minimalizowanie rozmiarów i natężenia tych, które aktualnie występują oraz rozwijanie zasobów niezbędnych do radzenia sobie z już istniejącymi problemami.

Cel główny realizowany będzie w obszarach:

- 1) profilaktyki uniwersalnej – adresowanej do wszystkich mieszkańców bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z uzależnieniem;
- 2) profilaktyki selektywnej – adresowanej do jednostek lub grup o podwyższonym ryzyku wystąpienia problemów związanych z uzależnieniem;
- 3) profilaktyki wskazującej – adresowanej do jednostek lub grup wysokiego ryzyka, demonstrowujących wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych;
- 4) terapii – obejmującej osoby wymagające specjalistycznej pomocy w związku z uzależnieniem. Realizacja programów terapeutycznych dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- 5) rehabilitacji – poprzez wsparcie psychologiczne, socjalne i społeczne oraz wspieranie działalności środowisk abstynenckich.

2. Cele szczegółowe

1. Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków oraz osób zagrożonych uzależnieniem			
Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
1.1. Zapewnienie dostępu do bezpłatnej i kompleksowej terapii uzależnienia	1) zajęcia terapeutyczne dla pacjentów uzależnionych od alkoholu lub narkotyków oraz członków ich rodzin w programie terapii pogłębionej (po zakończeniu intensywnej terapii podstawowej); 2) treningi terapeutyczne dla osób uzależnionych (ćwiczenia umiejętności zachowań konstruktywnych); 3) psychoterapia DDA (Dorośle Dzieci Alkoholików); 4) sesje psychoterapii indywidualnej; 5) psychoterapia dla rodzin z problemem uzależnienia lub nadużywania alkoholu lub narkotyków; 6) zajęcia terapeutyczne dla dzieci i młodzieży z problemami nadużywania lub uzależnienia od alkoholu oraz z rodzin obciążonych problemem uzależnienia od alkoholu; 7) wspieranie działań grup samopomocowych (AA i Al-Anon) – zapewnienie lokalu do spotkań.	- placówki lecznictwa odwykowego, - pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - grupy samopomocowe.	- liczba osób korzystających z dodatkowych zajęć terapeutycznych.
1.2. Podejmowanie działań umożliwiających podjęcie leczenia odwykowego od alkoholu	1) kierowanie na badanie psychiatryczno-psychologiczne osób nadużywających alkoholu; 2) wnioskowanie o wszczęcie postępowania nieprocesowego o zobowiązanie do przymusowego leczenia odwykowego; 3) motywowanie do podjęcia	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - zespół ds. przeprowadzania rozmów motywujących do podjęcia leczenia	- liczba badań psychiatryczno-psychologicznych, - liczba wniosków do sądu o zobowiązanie do przymusowego leczenia odwykowego.

	leczenia odwykowego – przeprowadzanie rozmów motywujących przez członków komisji.	odwykowego osób nadużywających napojów alkoholowych, - biegli sądowi, - sąd rejonowy.	
2. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe i narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie			
Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
2.1. Organizowanie pomocy dla członków rodzin z problemem alkoholowym, doświadczających przemocy w rodzinie	1) wczesne wykrywanie zagrożeń i zapobieganie stosowania przemocy w rodzinach – doskonalenie metod interwencji i pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w oparciu o procedurę „Niebieskie Karty”; 2) informowanie o instytucjach, które udzielają pomocy oraz o formach pomocy, które mogą być świadczone członkom tych rodzin; 3) udzielanie pomocy w kierowaniu wniosków do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w sprawie przymusowego leczenia odwykowego.	- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - placówki lecznictwa odwykowego, - Komenda Powiatowa Policji.	- liczba wniosków o zobowiązanie do leczenia odwykowego, - liczba założonych procedur Niebieskie Karty
2.2. Zapewnienie prawidłowego funkcjonowania Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie	1) zapewnienie funkcjonowania Punktu Konsultacyjno-Informacyjnego dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, w szczególności: dyżurów certyfikowanego specjalisty, prawnika oraz psychologa; 2) prowadzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy oraz treningów terapeutycznych po zakończeniu cyklu zajęć grupowych; 3) współpraca z organizacją „Niebieska Linia” (punkt jest członkiem porozumienia „Niebieska Linia”), prenumerata specjalistycznych czasopism; 4) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez działania edukacyjne wzmacniające kompetencje rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie; 5) współpraca z zespołem interdyscyplinarnym; 6) współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie.	- pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom, - Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, - placówki oświatowe.	- liczba świadczeń z zakresu pomocy specjalistycznej, w tym instruktora, prawnika i psychologa.
3. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej oraz działalności szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii oraz uzależnieniom behawioralnym, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych			
Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
3.1. Zmiana postaw dzieci i młodzieży oraz dorosłych wobec uzależnień i przemocy	1) organizacja zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych z elementami	- placówki oświatowe, - trenerzy,	- liczba dzieci korzystających z zajęć, - liczba spotkań i koncertów

	<p>profilaktyki jako alternatywnej formy spędzania czasu wolnego;</p> <p>2) organizacja spotkań i koncertów profilaktycznych;</p> <p>3) udział w kampaniach ogólnopolskich;</p> <p>4) udział w wydarzeniach miejskich (np. Olecki Dzień Zdrowia, Active Festival Olecko).</p>	<p>instruktorzy, nauczyciele,</p> <p>- pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom,</p> <p>- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.</p>	<p>profilaktycznych,</p> <p>- liczba kampanii profilaktycznych.</p>
<p>3.2. Zapewnienie profesjonalnej opieki w placówkach wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z Gminy Olecko, ze środowisk zagrożonych dysfunkcją</p>	<p>1) organizacja i zagospodarowanie czasu wolnego z elementami profilaktyki poprzez działania pedagogów ulicznych (streetworking);</p> <p>2) prowadzenie opiekuńczych świetlic środowiskowych z elementami profilaktyki przez organizacje pozarządowe;</p> <p>3) prowadzenie świetlic z elementami socjoterapii realizowanych w szkołach w Olecku, Gąskach i Judzikach.</p>	<p>- organizacje pozarządowe,</p> <p>- placówki oświatowe,</p> <p>- pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom.</p>	<p>- liczba dzieci objętych działaniami pedagogów ulicznych,</p> <p>- liczba dzieci uczęszczających do opiekuńczych świetlic środowiskowych,</p> <p>- liczba dzieci uczęszczających do świetlic z elementami socjoterapii.</p>
<p>3.3. Zapewnienie wypoczynku z elementami profilaktyki dla dzieci i młodzieży z Gminy Olecko, ze środowisk zagrożonych dysfunkcją</p>	<p>1) organizacja wypoczynku z elementami profilaktyki w okresie ferii zimowych i wakacji</p>	<p>- placówki oświatowe,</p> <p>- organizacje pozarządowe,</p> <p>- Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji,</p> <p>- pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom.</p>	<p>- liczba dzieci korzystających z wypoczynku.</p>
<p>3.4. Zwiększenie wiedzy i kompetencji osób i instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie uzależnieniom</p>	<p>1) udział w szkoleniach i konferencjach.</p>	<p>- pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom,</p> <p>- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,</p> <p>- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.</p>	<p>- liczba szkoleń i konferencji.</p>
<p>3.5. Upowszechnianie wiedzy o uzależnieniach od alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemach wynikających z uzależnień behawioralnych</p>	<p>1) zapewnienie materiałów informacyjno-edukacyjnych dotyczących szkód związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych, nowych substancji psychoaktywnych bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, w tym wydawanie lub dystrybuowanie materiałów informacyjno-edukacyjnych (w szczególności: ulotki, broszury, plakaty, strony internetowe, prasa, media);</p> <p>2) realizacja zajęć edukacyjnych dla rodziców na temat zasad korzystania przez dzieci z Internetu ze wskazaniem jak ograniczyć ryzyko problemowego użytkowania;</p> <p>3) realizacja zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie treningu kompetencji psychospołecznych.</p>	<p>- pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom,</p> <p>- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,</p> <p>- Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,</p> <p>- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,</p> <p>- placówki oświatowe.</p>	<p>- rodzaj i liczba materiałów informacyjno-edukacyjnych,</p> <p>- liczba zajęć dla rodziców,</p> <p>- liczba zajęć dla dzieci i młodzieży.</p>

3.6. Upowszechnianie wiedzy o szkodliwości alkoholu oraz obowiązkach ustawowych wśród sprzedawców napojów alkoholowych	1) szkolenia sprzedawców napojów alkoholowych.	- pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom.	- liczba przeszkolonych sprzedawców.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii			
Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
4.1. Prawidłowa realizacja zadań określonych w programie	1) koordynowanie działań w zakresie realizacji programu, w tym m.in. wynagrodzenie pełnomocnika, członków komisji według zasad określonych w programie, podnoszenie kwalifikacji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz pełnomocnika poprzez udział w konferencjach, szkoleniach, warsztatach oraz związane z tym koszty udziału i dojazdu.	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, - pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom.	- liczba szkoleń członków komisji.
5. Podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego			
Nazwa zadania	Sposób realizacji	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji
5.1. Kontrola przestrzegania zasad obrotu napojami alkoholowymi	1) dokonywanie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.	- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.	- liczba skontrolowanych sprzedawców.

Rozdział 7.

Źródła finansowania i monitorowania programu

Źródłem finansowania zadań określonych w niniejszym programie są dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat wnoszonych za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Preliminarz wydatków na każdy rok budżetowy zostanie określony w uchwale budżetowej, zgodnie z budżetem zadaniowym. Za sporządzenie raportu, o którym mowa w art. 4¹ ust. 2b ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, odpowiada pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom.

Rozdział 8.

Zasady wynagradzania członków komisji oraz pełnomocnika ds. przeciwdziałania uzależnieniom

Członkowie komisji otrzymują wynagrodzenie w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej na dany rok za następujące czynności:

- 1) za przeprowadzenie kontroli placówek handlowych i gastronomicznych (minimum 4 placówki);
- 2) za kontrolę prowadzenia zajęć opiekuńczo-wychowawczych, pozalekcyjnych z elementami profilaktyki oraz sportowych dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych (min. 2 zajęcia);
- 3) za przeprowadzenie rozmów motywujących do leczenia odwykowego i sporządzenie notatek urzędowych z tych rozmów (min. 5 zaproszonych osób na jedno posiedzenie);
- 4) za udział w posiedzeniu komisji.

Członkom komisji wykonującym zadania poza Oleckiem przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową na zasadach wynikających z rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz. U. z 2013 r., poz. 167).

Za obsługę administracyjną Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, w tym za prowadzenie dokumentacji związanej m.in. z rozpatrywaniem wniosków o przymusowe leczenie, odpowiada Sekretarz Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Sekretarzowi, a w przypadku jego nieobecności trwającej dłużej niż 1 miesiąc – członkowi komisji wyznaczonemu przez przewodniczącego, przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 60% minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej na dany rok. W przypadku odwołania sekretarza lub złożenia przez niego rezygnacji z pełnionej funkcji – wynagrodzenie jest wypłacane proporcjonalnie do czasu pełnienia funkcji.

Za realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Programu Przeciwdziałania Narkomanii odpowiada pełnomocnik ds. przeciwdziałania uzależnieniom. Pełnomocnikowi przysługuje wynagrodzenie miesięczne w wysokości 30% minimalnego wynagrodzenia za pracę, określonego rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej na dany rok.

W przypadku odwołania pełnomocnika lub złożenia przez niego rezygnacji z pełnionej funkcji – wynagrodzenie jest wypłacane proporcjonalnie do czasu pełnienia funkcji.

Wynagrodzenie członków komisji jest wypłacane na podstawie listy obecności, w terminie 5 dni od przedłożenia listy obecności do Wydziału Finansowego. Wynagrodzenie sekretarza komisji oraz pełnomocnika ds. przeciwdziałania uzależnieniom jest wypłacane z dołu, w terminie do ostatniego roboczego dnia miesiąca.

Uzasadnienie

Ustawa z dnia 17 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o zdrowiu publicznym oraz niektórych innych ustaw wprowadziła zmiany m.in. w ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii. Zmienione przepisy regulują, że realizacja zadań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi oraz narkomanii jest prowadzona w postaci uchwalonego przez radę gminy gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii. Elementem gminnego programu mogą być również zadania związane z przeciwdziałaniem uzależnieniom behawioralnym. Gminny program może być sporządzony na okres nie dłuższy niż 4 lata.

Program jest kontynuacją zadań realizowanych w Gminie Olecko w 2021 roku i latach poprzednich. Nowym obszarem jest przeciwdziałanie uzależnieniom behawioralnym. Proponowane zadania w tym zakresie i sposób ich realizacji zostały opisane w celu 3. Program został sporządzony w oparciu o dwie diagnozy: lokalnych zagrożeń społecznych (przeprowadzoną w 2020 r.) oraz uzależnień behawioralnych (przeprowadzoną w 2022 r.).

Program jest adresowany do całej społeczności lokalnej, zarówno mieszkańców, jak i instytucji zaangażowanych w udzielanie pomocy osobom i rodzinom z problemem uzależnienia lub współuzależnienia oraz doznających przemocy w rodzinie.

Źródłem finansowania zadań określonych w niniejszym programie są dochody gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych oraz opłat wnoszonych za sprzedaż napojów alkoholowych w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml. Finansowanie realizacji zadań określonych w programie określa plan finansowy opracowany na dany rok i przedłożony do projektu budżetu gminy.

Zgodnie z przepisami burmistrz sporządza raport z wykonania w danym roku gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii i efektów jego realizacji, który przedkłada radzie gminy w terminie do dnia 30 czerwca roku następującego po roku, którego dotyczy raport.